

Mũi là bôn đờng hành quan trờng cũa VN. (Asia Times) Trờn Anh chuyờn ngữ

* Trờn Anh là môt phờ giờng sữ Quờn Trờ Kinh Doanh tữ trờng đữ hữc Lasell ở Newton, Massachusetts và là môt Tữn sĩ luýt, chính trờ và xã hữi trờng đữ hữc Northeastern, Boston.

Trong cuữc viờng thăm chính thữc nữc Mũi năm nay, thữ tững CS Viờt Nam Nguyờn Tữn Dững công khai tìm kiờm và đón chào những chữn đứn và những toa thuữc chính sách nhữm chữa trờ kinh tữ tữ các chuyờn gia kinh tữ Mũi, tữ các vữ lữnh đữo Wall Street đữn cữu chữ tữ ch Cữc Đữ Trờ Liờn Bang Alan Greenspan.

Đờng thỏi cũa Dững có lữ đữc xem nhữ môt tín hiữu biữu lữ cho ngữi Mũi rững Viờt Nam đã thữc thi những cữi cách thữ trờng khỏc nhau, đã nhữn thữ y Mũi là môt bôn đờng hành quan trờng trên con đờng phỏt triờn và tởng trờng kinh tữ và thững xuyờn hữn đữ những chính sách ngữ ai thững cũa Hà Nữi.

Vữi mữc tởng trờng Tững Sữn Phỏm Quỏc Nữi (GDP) hữn 7% suýt thữp niờn qua, nữi sữ khỏch lữ xuýt cững và sữ đữu tữ ngữ ai quỏc (Foreign Direct Investment, FDI) đứng môt vai trò quan trờng, kinh tữ yữu kém cũa Viờt Nam vữn có nhiữu chữ tởng trờng nữu nó có thữ gia tởng mữu đữ ch vữi Mũi và thu hút nhiữu hữn các nhữ đữu tữ Mũi.

Trên cữ hai môt (mữu đữ ch và đữu tữ) Viờt Nam có tiờm nỏng lữn. Theo đữ kiờn cũa Phỏn Bữ Ngữ ai Thững thuữc Cữc đữu tra dữn sữ Mũi, tững sữ hàng hỏa mua bán giũa hai nữc tởng hữn gữp 8 lữn tữ 1.5 tữ đữn hữn 12.5 tữ Mũi Kim năm 2007. Viờt Nam đã đữ đữn và ngày môt hữn hững sữ thững đữ mữu đữ ch vữi Mũi tữ khi ký kỏt Thữ a cữc mữu đữ ch song phững (Bilateral Trade Agreement, BTA) năm 2001.

Khỏc vữi thỏm thững mữu đữ ch đứng quan ngữi 256 tữ Mũi Kim cũa Mũi vữi Trung Quỏc năm ngoỏi, sữ thiữu hữt 8.7 tữ Mũi Kim vữi Viờt Nam khỏng đứng là mữi lo ngữi. Tỏnh vào mữc 12% tững sữn phỏm quỏc nữi (GDP), sữ thững đữ 8.7 tữ quan trờng cho kinh tữ ngày càng thiờn vữ mữu đữ ch cũa Viờt Nam. Nữc Mũi trờ nờn thữ trờng xuýt khữu lữn nhữt trong môt thữi gian tững đữi ngữn, và các lữnh đữo chính trờ CS Viờt Nam nhữn nhữ sữ quan trờng cũa thữ trờng Mũi trong công viữc làm ỏn rững lữn cũa hữ vữi Hoa Thữ nh Đữn.

Đữ trao đữi vữi viữc tiữp cữn thữ trờng, Mũi tìm cách thuyýt phỏc Viờt Nam, qua Thữ a cữc Mũi u Đữ ch Song Phững (BTA) và Tữ Chữc Thững Mũi Thữ Giữi (WTO, World Trade Organization) ký kỏt môt thữ a cữc tiữp cữn thữ trờng song phững, đữ thữc hiữn môt sữ lữn cữi tữ kinh tữ, luýt phỏp nhữm tởng cững sữc mữnh luýt phỏp và phỏt triờn môt nữn kinh tữ đữt trên những quy luýt. Sữ phỏt triờn này quan trờng trong hai bình đữn. Đữu tiờn, nó giúp đững viờn cữc vững chính trờ cũa hàng lữnh đữo CS Viờt Nam trong viữc thữc thi những cữi cách sỏu rững hữn, mà nữu khỏng sữ khỏ khỏn, mà khỏng có ỏp lữc chính trờ tữ bên ngoỏi, bao gữm những yỏu sách công khai cũa Mũi làm đữu kiờn đỏm phỏn cho những hiữp cữc song phững.

Thữ đữn, nó kỏt hữp kinh tữ Viờt Nam sỏu xa hữn vào hữ thững thững mữi thữ giữi, nữi nhiữu doanh nghiữp quỏc doanh kém hiữu quỏ và thua lữ (state-owned enterprises, SOEs) sữ bữ phữi bày trỏc lữc cữnh tranh khỏng khoan những cũa thữ trờng. SOE buữc phữi cữi thiờn hữn vữ quỏn trỏ, vữ thao tỏc đữ cữnh tranh hữn hoữc bữ tữ hữu hỏa, kỏ cữ viữc bán lữi cho ngoữi quỏc.

Cách thay đ i nào cũng s có l i cho kinh t Vi t Nam.

Ngoài th ng m i, Vi t Nam đã cho c ng đ ng doanh nghi p M th y r ng vi c thu hút đ u t M v n là u tiên hàng đ u. Vi c Intel tuyên b đ u t 1 t M Kim vào m t x ng s n xu t Vi t Nam là m t thí d đ i n hình c a m i l i kinh t mà t i n v n và k thu t M mang l i. Thu hút nhi u nhà đ u t M không ch làm đa đ ng ngu n v n đ u t FDI, mà còn mang l i m t s ngành đ u t m i nh m thúc đ y công cu c k ngh hóa tăng ph n giá tr .

M c dù các nhà đ u t M t ng đ i tr so v i các đ ng nghi p Á Châu, s hi n đ i n c a h d n dà nhi u h n t khi BTA đi vào hi u l c. Trong quý đ u năm nay, theo B K Ho ch và Đ u T Vi t Nam, M là ngu n đ u t l n nh t v i s l ng đ u t chính th c lên đ n 1.3 t M Kim. Và có nh ng ch đ u r ng các nhà đ u t M s phát tri n thêm, đ c bi t n u hai bên th a thu n trên m t hi p c đ u t song ph ng. S kh i đ u cho cu c đàm phán v h ng này đ c tuyên b trong cu c th m vi ng Hoa Th nh Đ n c a D ũng.

* T m quan tr ng kinh t

Lãnh đ o chính tr Vi t Nam nh m nh n m nh trên m i u tiên kinh t , dù tri n v ng h p tác l n h n trong các lãnh v c khác cũng n m trên bàn th ng th o. S coi tr ng th ng m i và đ u t kiên đ nh v i m c tiêu đ i ngo i c a Vi t Nam đ phát tri n và làm sâu xa h n liên h đôi bên mà không nghiêng v phía chính tr đ a d .

Trong liên h l ch s đ y sóng gió v i đ i c ng phía B c, Trung Qu c luôn hi n hi n nh m t hình thù l n trong chính sách đ i ngo i c a Vi t Nam và s ki n bang giao n ng m v i M là m t v n đ t nh . Hà N i không mu n B c Kinh coi s bang giao v i Hoa Th nh Đ n là m t thách đ quân s , nh m vào vi c ngăn ch n nh h ng c a Trung Qu c. B ng t p trung vào nh ng u tiên kinh t , và đoán đ c ti n b chi n l c c hi n nay c a M , Hà N i duy trì m t sách l c cân b ng v liên h qu c t .

V y v phía M h mu n gì? Hi n nay Hoa Th nh Đ n có 3 quy n l i chính v i Vi t Nam, ngoài nh ng v n đ còn kéo dài th i chi n tranh Vi t Nam, g m nh ng binh sĩ m t tích. Th nh t, v i n n kinh t l n m nh và m t dân s nhi u lao đ ng tr tu i, Vi t Nam tr thành m t n i đ n quan tr ng cho kinh doanh M , c trong hai lãnh v c tri n v ng th tr ng và cũng nh m t v trí h p đ n, nhi u l a ch n cho nh ng công x ng s n xu t. Nhi u nhà s n xu t M theo đ u i chính sách Trung Qu c c ng m t, nh m gi m b t s l thu c c a h vào Trung Qu c ngày càng t n kém.

Th đ n, m t thành viên t ng đ i m i c a Hi p H i các Qu c Gia Đông Nam Á (Association of Southeast Asian Nations, ASEAN), Vi t Nam có th là m t đ ng minh quan tr ng c a M trong vi c theo đ u i quy n l i r ng l n trong khu v c. V i nh h ng ngo i giao và th ng m i ngày m t gia tăng c a Trung Qu c, M đã th t th m t b c chi n l c trong khu v c.

Đ đ i phó, chính ph George W Bush năm 2002 phát đ ng ch ng trình Kh i Đ ng Kinh Doanh Đông Nam Á (the Enterprise for ASEAN Initiative) nh m xi t ch t liên h M -Đông Nam Á qua các hi p c m u đ ch t do g i là Free Trade Agreements, FTA. Năm ngoái, Vi t Nam ký k t hi p c C C u Th ng M i và Đ u T v i M (Trade and Investment Framework

Agreement, TIFA), lót đũa ng cho mọt trĩa n vũa ng FTA. Mũi buũa c các hũa i viên FTA phũa i là các thành viên WTO và TIFA.

Thũa ba, nhũa ng vũa n đũa thuũa c nhũa quyũa n đã hình thành rõ rũa t trong các cuũa c thũa ng thũa o cũa p cao giũa a hai nũa c. Quyũa n con ngũa i và Tôn Giáo đã đũa c các nhóm tranh đũa u ngũa i Mũi gũa c Viũa t theo đũa i đã lũa t vào sũa quan tâm cũa a Hoa Thũa nh Đũa n, cũng nhũa y ban Mũi có nhũa u i nhũa hũa ng vũa Tũa Do Tôn Giáo Quũa c Tũa. Nhũa ng nhóm này thành thũa o trong xã hũa i, chính trũa Viũa t Nam, và đã nêu lên nhũa u vũa n đũa vũa i nhũa ng chi tiũa t quan trũa ng và "đáng giũa n". Mũi c dù dũa i áp lũa c và tũa vũa n Mũi, tiũa n bũa vũa nhũa quyũa n lũa thuũa c phũa n lũa n vào cũa c muũa n chính trũa đũa y trũa trũa cũa a hũa.

Ngoài ra, chính phũa Mũi có thũa làm nhũa u thũa hũa n giúp Viũa t Nam cũa i cách và phát trũa n. Mũi t bũa c quan trũa ng và trũa c tiũa p mà chính quyũa n Bush có thũa xúc tiũa n là thũa a thuũa n cho Viũa t Nam hũa ng mọt chính sách thuũa quan thích hũa p hũa n theo Hũa Thũa ng Tũa ng Quất cũa a chũa ng trĩnh Tũa i Huũa Quũa c, theo đó nhũa ng sũa n phũa m Viũa t Nam du nhũa p thũa trũa ng Mũi miũa n thuũa và nhũa đó tăng sũa c cũa nh tranh.

* Chú thích cũa a đũa ch giũa :

GNI là tũa viũa t tũa t trong tiũa ng Anh cũa a Gross National Income, tũa c Tũa ng thu nhũa p quũa c gia hay Tũa ng thu nhũa p quũa c dân. Giá trũa cũa a nó tũa ng đũa ng vũa i giá trũa cũa a GNP. Tuy nhiên, ngũa i ta phân biũa t chúng, do cách thũa c tiũa p cũa n vũa n đũa là đũa a trên các cũa sũa khác nhau. GNP đũa a trên cũa sũa sũa n xuũa t ra sũa n phũa m mũa i, còn GNI đũa a trên cũa sũa thu nhũa p cũa a công dân. Điũa u này là quan trũa ng đũa tiũa p cũa n các khái niũa m NNP và NNI. Khi đó phũa i tính đũa n khũa u hao và các loũa i thuũa giá n tiũa p, và NNI sũa luôn luôn nhũa hũa n NNP mọt lũa ng bũa ng giá trũa cũa a thuũa giá n tiũa p.

GDP là Tũa ng sũa n phũa m quũa c nũa i (GDP, Gross Domestic Product) là tũa ng giá trũa sũa n phũa m và đũa ch vũa trong mọt vùng lãnh thũa (thông thũa ng là mọt quũa c gia) trong mọt khoũa ng thũa i gian nhũa t đũa nh (thông thũa ng là mọt năm tài chính).

GDP khác vũa i tũa ng sũa n phũa m quũa c gia (GNP) i chũa loũa i bũa viũa c chũa yũa n đũa i thu nhũa p giũa a các quũa c gia, nó đũa c quy theo lãnh thũa mà sũa n phũa m đũa c sũa n xuũa t i đó hũa n là thu nhũa p nhũa n đũa c i đó. Đũa đũa hiũa u hũa n, ta có thũa lũa y ví đũa nhũa sau: Mọt nhà máy sũa n xuũa t đũa ăn nhanh đũa t tũa i Viũa t Nam do công dân Mũi đũa u tũa đũa tiêu thũa nũa i đũa a. Khi đó mũa i thu nhũa p tũa nhà máy này sau khi bán hàng đũa c tính vào GDP cũa a Viũa t Nam, tuy nhiên lũa i nhuũa n rông thu đũa c (sau khi khũa u trũa thuũa phũa i nũa p và trích nũa p các quũa phúc lũa i) cũng nhũa lũa ng cũa a các công nhũa Mũi đang làm viũa c trong nhà máy đũa c tính là mọt bũa phũa n trong GNP cũa a Mũi.